

Čáslavský sněm 1421

Sněm, který se konal 3.-7. června 1421 v Čáslavi, uzavírá úvodní část období 'české' reformace, během kterého získala reformní strana značný vliv. Za jejím programem čtyř pražských článků z června 1420 stály kromě husitské šlechty především zformované městské svazy (pražský, táborský a orebský) s podporou reformně zaměřených teologů. Účelem sněmu, svolaného do opevněné Čáslavi, 'na půli cesty' na Moravu, bylo tuto změnu společenských a církevních poměrů určitým způsobem kodifikovat.

Jednání sněmu se v čáslavském kostele Petra a Pavla kromě husitské šlechty, městských svazů i kněží účastnili i přední osobnosti katolické strany z Čech i Moravy a vyslanci krále Zikmunda.

Na programu bylo rozhodnout o závaznosti Čtyř pražských článků, o uznání Zikmundovy korunovace, o úpravě církevních poměrů v Českém království a vyřešit otázku správy země.

Sněm zahájil 3. června pražský arcibiskup (1413-1431) Konrád z Vechty večerní bohoslužbou. Vlastní sněmovní jednání probíhala až od dalšího dne, po příjezdu moravských zástupců. Diskuse nad Čtyřmi pražskými články proběhla nečekaně snadno, když s nimi 'katolická opozice' projevila souhlas, pokud budou schváleny koncilem. Bylo usneseno články jako celek prosazovat a hájit, usnesením sněmu se články stávají zemským zákonem a nadále určují směr dalšího vývoje.

Korunovace Zikmunda Lucemburského, kterou v pražské katedrále vykonal 28. července 1420 arcibiskup Konrád z Vechty, byla odmítnuta. Přestože Moravské markrabství již Zikmunda za krále přijalo, byla na sněmu jeho korunovace zpochybněna odkazem na Husovu smrt přes Zikmundův příslib ochrany. Především byl však Zikmund odmítnut jako 'zjevný tupitel pravd svatých' kvůli již dvěma křížáckým tažením do Čech za pomoci nepřátel království.

Dále sněm pověřil Jana Želivského a Jana z Příbrami řešením teologických sporů husitských stran na kněžské synodě svolané na 4. července 1421. Kvůli převratu v Praze vedenému Želivským a dalšímu vývoji se synoda nesešla. Teologické rozepře, zvláště mezi Pražany (po smrti Jana Želivského v březnu 1422) a táborskou církví vedenou Mikulášem Biskupcem z Pelhřimova, pokračovaly. Ukončilo je až obsazení Tábora Jiřím z Poděbrad v roce 1452.

Z podnětu pražských měst jednala sice husitská strana už od prosince 1420 s polským králem Vladislavem Jagelonským, s nabídkou české koruny jemu či někomu z jeho příbuzných, ale doposud bez jasného výhledu. V této situaci sněm rozhodl, původně jen do konce září 1421, zvolit dvacetičlennou 'zemskou vládu'.

Kromě pěti zástupců vyšší šlechty, včetně dvou stoupenců 'katolické strany', a pěti nižších šlechticů ji tvořilo také osm zástupců pražských a dalších královských měst a dva mluvčí právě budovaného Tábora, mezi nimi i Jan Žižka. Složení tohoto zprvu dočasného 'direktoria' symbolizuje růst vlivu městského stavu, jenž se do budoucna prosadil jako součást sněmovních jednání. Právě čáslavský sněm byl výrazným posunem ve stavovském uspořádání sněmů.

Sněm jednající koncem srpna 1421 v Kutné Hoře prodloužil platnost pověření zvoleného direktoria a vyslal nové poselstvo do Polska. Po dalších jednáních přišel s několikatisícovým vojenským oddílem do Čech na jaře 1422 Zikmund Korybutovič (1395-1435), synovec polského krále i litevského velkovévody, coby zástupce 'krále dožádaného' - velkovévody Vitolda.

V Čáslavi se nato sešel začátkem srpna 1422 ještě další sněm. Zikmund Korybut přijal čtyři pražské články a byl tímto sněmem zvolen 'správcem království'. Spolu s Prokopem Holým (~1380-1434) byl u porážky křižáckého vojska u Ústí nad Labem (1426) a podílel se i na pověstném vítězství u Domažlic (1431).

Zajímavost:

Kostel sv. Petra a Pavla byl v období 1421-1624 utrakvistický, stejně jako mnoho dalších kostelů po Čechách, které sloužily reformační církvi podobojí v období mezi počátkem vysluhování 'sub utraque' (1414) a vyhlášením Obnoveného zřízení zemského (1627).

<https://www.mistareformace.cz/cs/m/caslavsky-snem-1421>